مجله علمی پژوهش درمدیریت ومطالعات اجتماعی، شماره ۱۱ ، بهار ۱۳۹۷، ص ۲۰۸-۱۹۲
http://www.jmss.ir

مجله علمی پژوهش درمدیریت ومطالعات اجتماعی (سال چهارم)
شماره ۱۱ / بهار ۱۳۹۷ / ص ۲۰۸-۱۹۲

اثر متفاوت هزینه‌های دولت بر شادمانی در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه[1]

مجید مداح[2]، فروزنده صفاتیان[3]

[1] دانشیار گروه اقتصاد دانشگاه سمنان

[2] دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه سمنان

(نویسنده مسئول):

مجید مداح

چکیده

یکی از عوامل مؤثر بر شادمانی، هزینه‌های دولت است که در این تحقیق فرضیه اثر هزینه‌های دولت بر شادمانی در دو گروه از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه مورد آزمون قرار گرفته است. روش تحقیق، الگوی رگرسیونی پانل دیتا طی دوره زمانی ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۳ می‌باشد. در این الگو، از دیگر متغیرهای توضیحی شامل رشد تولید ناخالص داخلی سرانه، بیکاری، تورم و شاخص توسعه انسانی نیز به عنوان عوامل مؤثر بر شادمانی نیز استفاده شده است. نتایج حاصل از تخمین مدل نهایی، نشان می‌دهند، هزینه‌های دولت در کشورهای توسعه یافته نسبت به کشورهای درحال توسعه اثر مثبت و معنی‌داری بر شادمانی دارد؛ به عبارت دیگر منابع دولت در کشورهای توسعه یافته به نحوی تخصیص می‌یابند که شادمانی به عنوان یکی از اجزای توسعه انسانی در این کشورها را در سطح بالاتری قرار می‌دهد. اثر بیکاری و تورم در هر دو گروه کشورها منفی و معنی‌دار به دست آمده است که این یافته اثر معنی‌دار شرایط اقتصادی بر شادمانی مردم را تأیید می‌کند.

واژگان کلیدی: شادمانی، هزینه‌های دولت، کشورهای توسعه یافته، کشورهای درحال توسعه، مدل رگرسیون پانل دیتا.

طبقه‌بندی JEL: I31, I38, C33

[1] این مقاله مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشجو می باشد.

مقدمه

بدون شک فعالیت‌های اقتصادی به تنهایی هدف نهایی بشر نیستند ؛ افراد، تنها به دنبال حداکثر کردن رفاه و مطلوبیت خود نیستند، بلکه به شادی به عنوان هدف ارزشمندتر که موجب افزایش انرژی روانی و نیروی فیزیکی می‌شود نیز توجه می‌کنند.

در گذشته بسیاری از اقتصاددانان نئوکلاسیک برای اندازه‌گیری رفاه فردی بیشترین توجه خود را بر روی ثروت، دارایی، مصـرف و یا کل پول موجود در دسـت فرد معطوف می‌کردند. ولی امروزه، مفهومی به نام شادی در مقایسه با مفاهیم رفاه مادی، جایگاه مناسبی در تحلیل‌های رفاهی بین اقتصاددانان پیدا کرده ا ست. این مفهوم برای تحلیل اینکه چگونه فاکتورهای اقت صادی مانند درآمد، ثروت و ا شتغال به خوبی فاکتورهای غیراقت صادی مانند ویژگی‌ها و خ صو صیات شخ صی و فاکتورهای جمعیتی، بر رفاه و شادی افراد تأثیر گذار است، مورد استفاده قرار می‌گیرد (محمدزاده و همکاران، ۱۳۹۲).

شادمانی و رضایتمندی یکی از شاخص‌های توسعه انسانی است که به عنوان عامل پیش‌برنده در فرآیند توسـعه اقتصـادی و اجتماعی کشـورها مطرح اسـت. افراد شـاد، عموماً رغبت بیشـتری به کار، فعالیت اقت صادی و م شارکت در برنامه‌های اجتماعی دارند که این ویژگی موجب بهتر شدن عملکرد اقت صادی جامعه می‌شـود. دولت به عنوان یک نهاد سـیاسـت‌گذار و صـاحب منابع عمومی، نقش مهمی در نحوه تخصیص منابع و استفاده از ابزارهای سیاستی جهت افزایش شادمانی در مردم دارد.

بیان مسأله

شادی نه یک شاخص عینی، بلکه یک شاخص ذهنی است که در تحلیل‌های رفاهی، رفاه ذهنی را مورد بررسـی قرار می‌دهد که در آن افراد سـطح رفاه معینی را در ذهن خود و با توجه به اثر فاکتورهای گوناگون (اقتصـادی و غیراقتصـادی) درک و تجربه می‌کنند (محمدزاده و همکاران، ۱۳۹۲). از جمله عوامل مؤثر بر رفاه ذهنی افراد می‌توان به درآمد، مصـرف، فراغت، اشـتغال و شـرایط کار، تحصـیلات، مهارت و آموزش، عوامل اجتماعی، فرهنگی و سـیاسـی، عدالت اجتماعی، امنیت اجتماعی، عوامل جمعیتی و سلامت اشاره کرد.

عملکرد اقتصـادی دولت از موضـوعاتی اسـت که همواره مورد توجه اقتصـاددانان بوده اسـت. سـالانه هزینه‌های زیادی از سوی دولت در جوامع مختلف انجام می‌شود که سهم قابل ملاحظه‌ای از درآمد ملی را به خود اختصاص می‌دهد. چنانچه این هزینه‌ها منجر به بهبود وضعیت توسعه انسانی گردد، می‌تواند روند ر شد و تو سعه اقت صادی را ت سریع کند. چون سرمایه‌گذاری بر روی منابع ان سانی یکی از عواملی اسـت که موجب بهبود کارایی در اسـتفاده از سـرمایه‌های فیزیکی می‌شـود. هزینه‌های دولت در زمینه قدرت و سرحالی و ن شاط مردم از جمله عوامل ت شکیل دهنده سرمایه‌گذاری روی منابع ان سانی ا ست (شولتز، ۱۹۶۲) که ارتقاء سطح سرمایه انسانی، بهبود بهره وری و در نهایت ر شد اقتصادی را به دنبال دارد. حال با توجه به آنکه هزینه‌های زیادی دولت در حوزه‌های مختلف اقتصـادی و اجتماعی در کشورهای مختلف انجام می‌شود، این پرسش مطرح است که آیا این هزینه‌ها به نحوی است که شادمانی مردم به عنوان یک متغیر پیش برنده در مسیر توسعه را به همراه دارد؟ هدف از ارایه این مقاله پاسخ به این پرسش در دو گروه از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه است؛ در این راستا اثرات هزینه‌های دولت بر شادمانی در سطح ک شورها در چارچوب الگوی پانل دیتا طی سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۳ مورد بررسی و تحلیل تجربی قرار می‌گیرد.

مروری بر پیشینه نظری و تجربی تحقیق

از نظر وینهوون[1] (۱۹۹۸) شادمانی[2] به قضاوت فرد از درجه یا میزان مطلوبیت کیفیت کل زندگیش اطلاق می‌گردد؛ شادمانی به این معناست که فرد چقدر زندگی خود را دوست دارد. مایرز[3] (۲۰۰۰) شادمانی را به مفهوم دوام لحظات شاد دیروز، روحیه سرخوش امروز و زمان دشوار فردا می‌داند. رسیدن به این درک ادامه‌دار است که زمان زندگی را معنی‌دار و خوشایند می‌کند. آن چه اشخاص آن را به عنوان شادمانی تجربه می‌کنند، نه شادی زود گذر، بلکه احساس عمیق و این باور است که به رغم مشکلات امروز همه چیز خوب است یا به خوبی برگزار خواهد شد.گراهام[4] (۲۰۰۵) در مقاله خود بیان می‌کند که اقتصاد شادمانی[5] رویکردی برای ارزیابی رفاه است؛ در این بررسی بر عوامل برجسته‌ی غیردرآمدی که رفاه را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ شامل آثار رفاهی نابرابری و سیاست‌های اقتصاد کلان از قبیل تورم و بیکاری، تأکید می‌شود.

جونز و اُرمرود[6] (۲۰۰۷) معتقد است در ادبیات شادمانی، شواهد نشان دهنده عوامل مختلفی هستند که می‌توانند با شادمانی همکاری کنند و آن را افزایش دهند و هم باعث کاهش آن در افراد شوند. به طور کلی، زندگی خانوادگی پایدار، ازدواج، امنیّت مالی، سلامتی، اعتقادات مذهبی، زندگی کردن در یک جامعه منسجم که مردم می‌توانند در آن به هم اعتماد کنند، و حکومت خوب می‌توانند به شادمانی کمک کنند و در مقابل درد و رنج های مزمن، طلاق، بیکاری و محرومیت ها باعث کاهش احساس شادمانی می‌شوند.

سابقه پژوهش‌های مربوط به شادمانی در سطح بین الملل به سال ۱۹۶۰ بازمی‌گردد؛ این مطالعات عمدتا بر شنا سایی علل و اثرات شادمانی تمرکز دارند. ا سترلین[7] (۱۹۷۴)اولین اقت صاددانی ا ست که از داده‌های شادمانی در مطالعات اقتصادی بهره برد. وی با استفاده از داده‌های رشد اقتصادی و شادمانی در آمریکا طی سالهای ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۷ ن شان داد شادمانی، امری ن سبی ا ست؛ افراد چون خود را در مقام قیاس با دیگران قرار می‌دهند، هر سطحی از رشد اقتصادی جامعه بر شادمانی نمی‌تواند اثر داشته باشد.

وینهوون و هاگرتی[8] (۲۰۰۳)با ا ستفاده از داده‌های شادمانی ۲۱ ک شور غربی در طی دوره ۱۹۷۲-۱۹۹۴ نشان دادند شادمانی در آمریکا و دیگر کشورهای مورد بررسی در طی این سال‌ها بر خلاف آنچه استرلین مطرح کرده بود، روند افزایشی دا شته ا ست. آنها به یک همبستگی مثبت بین دو عامل شادمانی و ر شد اقت صادی د ست یافتند. جونز و اُرمرود (۲۰۰۷) ضمن برر سی اثر عوامل اقت صادی بر شادمانی، اظهار دا شتند هزینه‌های عمومی بیشتر، الزاماً منجر به شادمانی بیشتر نمی شود چون ممکن ا ست هزینه‌های اضافی منجر به بهبود کیفیت ارائه خدمات نشود.

---

[1] Veenhoven
[2] Happiness
[3] Mayers
[4] Graham
[5] Economics of Happiness
[6] Jonse and Ormerod
[7] Easterlin
[8] Vennhoven and Hagerty

تلا، هاسکن و مکولاچ[1](۲۰۰۷) در مطالعه میدانی خود با استفاده از اطلاعات ۷۸۱۲ نفر در آلمان طی دوره ۲۰۰۰-۱۹۸۴ دریافتند در کوتاه مدت (سال جاری)، افزایش در درآمد با افزایش مشابه در شادمانی همراه است. همچنین در بلند مدت (به طور متوسط ۵سال) افزایش یک درصدی در انحراف معیار موقعیت درآمدی با افزایش مشابه در شادمانی همراه است. در مطالعه دیگری فری و گالوس[2](۲۰۱۳) در پژوهش خود اظهار داشتند دولت باید رفاه ذهنی مردم را که توسط شاخص شادمانی ملّی اندازه‌گیری می شود، افزایش دهد. این محققان همچنین بیان کردند دولت‌ها دارای انگیزه قوی و امکانات کافی برای دستکاری این شاخص ملّی هستند.

بلانچ فلاور و همکاران[3](۲۰۱۴) در مقاله خود با عنوان مبادله شادمانی بین بیکاری و تورم، با ا ستفاده از داده‌های گروهی از ک شورهای اروپایی طی سال های ۱۹۷۵ تا ۲۰۰۳ با تعریف شاخص تهی د ستی[4]که مجموع نرخ بیکاری و نرخ تورم است، بیان کردند بیکاری و تورم هر دو بر رفاه و شادمانی اثر کاهنده دارند. همچنین نتایج این تحقیق نشان داد افزایش یک درصدی در بیکاری، شادمانی را بیش از پنج برابر نسبت به افزایش یک درصدی در تورم کاهش می‌دهد.

اوت[5](۲۰۱۵) در مقاله‌ای استدلال‌های بنیامین رادکلیف در زمینه تأثیر اندازه دولت و کیفیت آن بر شادمانی کشورها را بررسی کردند. رادکلیف بیان می‌کند رابطه مثبتی بین شادمانی و اندازه دولت وجود دارد؛ در صورتی‌که به کیفیت دولت به عنوان یک شرط لازم توجه شود. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد در نمونه تحت بررسی تنها درصورتی که کیفیت فنی دولت بالا باشد، رابطه مثبتی بین اندازه دولت و شادمانی وجود دارد؛ این کیفیت فنی با در نظر گرفتن متوسط مقدار شاخص‌های اندازه‌گیری شده توسط بانک جهانی شامل حاکمیت قانون، اثر بخشی دولت، کنترل فساد و کیفیت تنظیم مقررات حاصل می‌شود. اگر کیفیت فنی کم باشد رابطه مثبتی بین اندازه دولت و شادمانی وجود ندارد و حتی این رابطه می‌تواند منفی باشد.

در میان مطالعات داخلی، میرشاه جعفری و همکاران (۱۳۸۱) در مطالعه خود، به بررسی عوامل مؤثر بر شادمانی پرداختند. در این تحقیق بر ده عامل شخصیت، عزت نفس، اعتقادات مذهبی، سرمایه اجتماعی، فعالیت‌های اوقات فراغت، و ضعیت اقتصادی، ر ضایت شغلی، سلامت، تأهل و جنسیت به عنوان عوامل مؤثر بر شادمانی تأکید شد.

در یکی دیگر از مطالعات انجام شده، چلپی و موسوی (۱۳۸۸) با در نظر گرفتن رویکرد جامعه شناختی برای مفهوم شادمانی، بیان کردند در سطح خرد هر چه میزان اعتماد افراد یک جامعه به یکدیگر و سازمان‌ها و نهادها کمتر باشد، احساس شادمانی کمتر است. همچنین افزایش احساس ناامنی و بی‌هنجاری‌های اجتماعی باعث کم شدن احساس شادمانی می شود. در سطح کلان هم هر چه میزان نابرابری درآمد در جامعه بیشتر باشد سطح شادمانی کمتر است. محمدزاده و همکاران (۱۳۹۱) نیز در مطالعه خود با عنوان بررسی تأثیر درآمد بر شادی نیروی کار در ایران به این نتیجه رسیدند شادی نیروی کار می‌تواند از کانال افزایش بهره‌وری بر رشد اقتصادی مؤثر باشد.

---

[1] Tell, Hisken and Macculloch
[2] Frey and Gallus
[3] Blanchflower et al.
[4] Misery Index
[5] Ott

لاجوردی و عرفانی (۱۳۹۳) با برآورد میزان شادمانی مردم در مراکز استان‌های کشور ایران با استفاده از اطلاعات یک نمونه تصادفی به حجم ۱۷۰۰ نفر، از طریق تکمیل پرسشنامه به این نتیجه رسیدند که اگر بالاترین امتیاز شادمانی برابر ۴ در نظر گرفته شود، برآورد میانگین شادمانی در کشور برابر ۲/۴۸ می‌باشد.

قلی پور و همکاران[1](۲۰۱۳) به بررسی اهمّیت عوامل دولتی بر شادی پرداختند و اظهار داشتند نارضایتی یکی از عوامل اصلی ایجاد ناآرامی سیاسی در کشورها است. آنها با استفاده از داده‌های پانل در ۱۴ کشور عضو منا (MENA) طی دوره ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۱ دریافتند سطح بالاتر ثبات سیاسی و اثربخشی دولت و حاکمیت قانون به طور قابل توجهی باعث افزایش شادی می شود. همچنین ابونوری و عسگری زاده[2](۲۰۱۳) عوامل اقتصاد کلان مؤثر بر شادمانی را در ۵۸ کشور مختلف جهان طی دوره ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۱ بررسی کردند و نشان دادند که اثرات تورم و بیکاری بر شادمانی منفی و معنی‌دار است در حالی که اثرات رشد تولید ناخالص داخلی سرانه و مخارج دولت بر شادمانی مثبت و معنی‌دار است. در مطالعه دیگری، لاجوردی و همکاران[3](۲۰۱۴) به بررسی اثرات تورم و بیکاری بر شادمانی در استان‌های کشور ایران با استفاده از پرسش‌نامه استاندارد آکسفورد در نمونه‌ای شامل ۱۷۰۰ نفر از مراکز استان‌ها در سال ۱۳۹۲ پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد میزان شادمانی در استان‌های مختلف در مقایسه با این شاخص در دنیا پایین است و تورم و توزیع نابرابر درآمد با شادمانی در مراکز استان‌ها رابطه معکوس دارد. رابطه بین بیکاری و درآمد با شادمانی در مراکز استان‌های کشور معنی‌دار نمی‌باشد.

روش شناسی تحقیق

روش تحلیل داده‌ها

در چارچوب موضوع تحقیق و به منظور تحلیل تجربی اثر هزینه‌های دولت بر شادمانی در دو گروه از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، مدل تحقیق شامل یک مدل رگرسیونی با داده‌های پانل به صورت زیر معرفی می‌شود:

$$\text{Happiness}_{it} = \beta_i + \beta_1 \text{GExp}_{it} + \beta_2 \text{GGDP}_{it} + \beta_3 \text{Unem}_{it} + \beta_4 \text{Inf}_{it} + \beta_5 \text{HDI}_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن متغیر Happiness شادمانی کشور i در زمان t را نشان می‌دهد. همچنین

GExp نشان دهنده سهم هزینه‌های دولت از تولید ناخالص داخلی در کشور i و در زمان t است. همچنین متغیرهای GGDP: رشد تولید ناخالص داخلی سرانه، Unem: نرخ بیکاری، Inf: نرخ تورم و HDI: شاخص توسعه انسانی، دیگر متغیرهای توضیح دهنده مدل هستند. برای حصول به نتایج بهتر در مرحله تخمین مدل از متغیر اثر متقابل[4](حاصل ضرب هزینه‌های دولت در متغیر مجازی) نیز استفاده شده است.

---

[1] Gholipour et al.
[2] Abounoori and Asgarizadeh
[3] Lajevardi., Erfani and Samiei
[4] Interaction Effect

داده‌های تحقیق

داده‌های شادمانی مورد استفاده در پژوهش مربوط به ۲۶ کشور توسعه یافته و ۲۶ کشور درحال توسعه طی دوره ۱۹۹۰-۲۰۱۳ از سایت داده‌های جهانی شادمانی[1] استخراج شده است؛ داده‌ها شادمانی مقیاس ۱ (حداقل) تا ۱۰ (حداکثر) دارند. اطلاعات دیگر متغیرها تحقیق شامل هزینه‌های دولت، تولید ناخالص داخلی سرانه، بیکاری و تورم از سایت بانک جهانی[2] و داده‌های متغیر توسعه انسانی از گزارش‌های مربوط به شاخص توسعه انسانی از سایت برنامه توسعه سازمان ملل[3] استخراج شده است. شاخص توسعه انسانی مقداری بین صفر و یک دارد که مقدار صفر بیانگر کمترین مقدار توسعه انسانی و مقدار یک نشان‌دهنده بالاترین سطح توسعه انسانی است.

کشورهای تحت بررسی در این مطالعه طبق گزارش ارائه شده توسط بانک جهانی در سال ۲۰۱۴ به دو گروه کشورهای توسعه یافته و درحال توسعه تقسیم شده‌اند. کشورهای توسعه یافته شامل: استرالیا، اتریش، بلژیک، کانادا، شیلی، کرواسی، جمهوری چک، دانمارک، فرانسه، آلمان، یونان، هنگ کنگ، ایرلند، ایتالیا، ژاپن، هلند، نروژ، لهستان، پرتغال، روسیه، اسپانیا، سوئد، سوئیس، انگلستان، آمریکا و اروگوئه و کشورهای درحال توسعه شامل: افغانستان، الجزیره، برزیل، کلمبیا، جمهوری دومینیکن، اکوادور، مصر، مجارستان، هند، اندونزی، ایران، اردن، قزاقستان، کنیا، لبنان، مالزی، مکزیک، نیوزلند، نیجریه، پاکستان، پرو، فیلیپین، آفریقای جنوبی، تایلند، اوکراین و ونزوئلا می‌شوند. جداول (۱) و (۲) آمارهای توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق را در مورد ۲۶ کشور توسعه یافته و ۲۶ کشور درحال توسعه طی سال‌های ۲۰۱۳-۱۹۹۰ نشان می‌دهند. طبق اطلاعات جدول (۱)، میانگین شادمانی درکشورهای توسعه یافته تحت بررسی، ۶/۶۱ است که بیشترین رتبه شادمانی برای کشور دانمارک با میانگین ۸/۰۱ و کمترین رتبه شادمانی برای کشور روسیه با میانگین ۴/۴۸ ثبت شده است.

جدول ۱. آمارهای توصیفی در گروه کشورهای توسعه یافته (۲۰۱۳-۱۹۹۰)

متغیرهای مدل / شاخص‌های آماری	شادمانی	هزینه‌های دولت (درصد از GDP)	رشد تولید سرانه (درصد)	بیکاری (درصد)	تورم (درصد)	شاخص توسعه انسانی
میانگین	۶/۶۱	۳۲/۵۵	۰/۰۴	۷/۸۳	۹/۳۱	۰/۸۷
میانه	۶/۶۹	۳۳/۸۵	۰/۰۱	۷/۳۵	۲/۴۰	۰/۸۹
حداکثر	۸/۰۱	۵۹/۱۰	۹/۴۸	۲۷/۲۰	۱۴۹۰/۴۰	۰/۹۷
حداقل	۴/۴۸	۰/۲۰	-۰/۸۹	۱/۷۰	-۶/۰۰	۰/۰۹
انحراف معیار	۰/۷۷	۸/۸۷	۰/۵۵	۳/۹۷	۷۱/۶۰	۰/۰۶
تعداد مشاهدات	۲۲۰	۴۱۸	۵۹۳	۵۹۸	۶۱۶	۵۶۹

منبع: یافته‌های پژوهش

[1] World Database of Happiness
[2] World Bank
[3] United Nations Development Programme

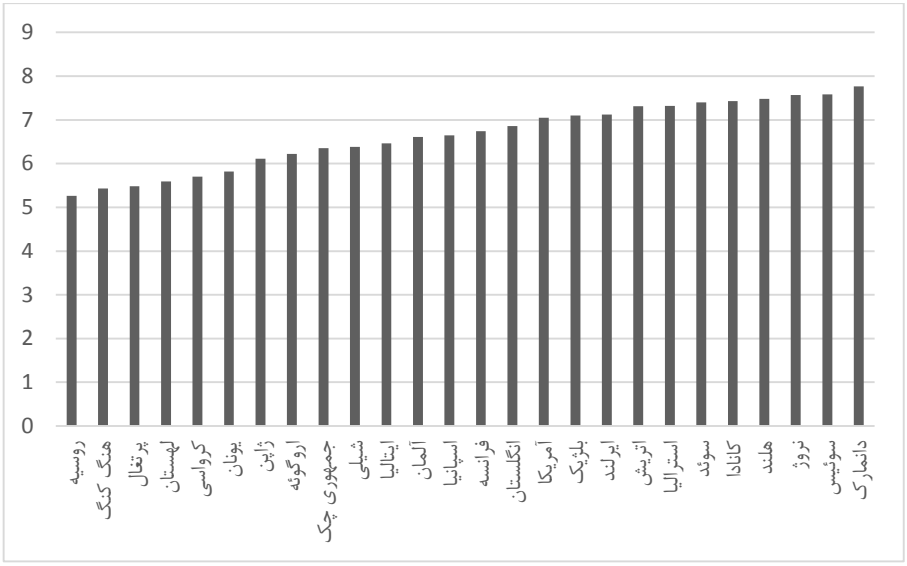
جدول ۲. آمارهای توصیفی در گروه کشورهای درحال توسعه (۱۹۹۰-۲۰۱۳)

متغیرهای مدل / شاخص‌های آماری	شادمانی	هزینه‌های دولت (درصد از GDP)	رشد تولید سرانه (درصد)	بیکاری (درصد)	تورم (درصد)	شاخص توسعه انسانی
میانگین	۵/۴۷	۲۲/۵۱	۲/۲۷	۹/۱۶	۵۴/۵۲	۰/۶۸
میانه	۵/۳۰	۱۹/۲۰	۲/۳۶	۸/۲۵	۷/۸۰	۰/۷۱
حداکثر	۷/۶۰	۵۹/۱۰	۳۵/۷۲	۲۹/۸۰	۶۲۶۱/۲۰	۰/۹۴
حداقل	۳/۵۵	۵/۱۰	-۲۲/۵۵	۰/۷۰	-۲۶/۳۰	۰/۲۰
انحراف معیار	۰/۸۶	۹/۲۷	۴/۵۸	۵/۳۵	۳۵۵/۹۸	۰/۱۲
تعداد مشاهدات	۲۲۶	۳۷۹	۵۸۴	۵۹۸	۶۰۸	۵۵۷

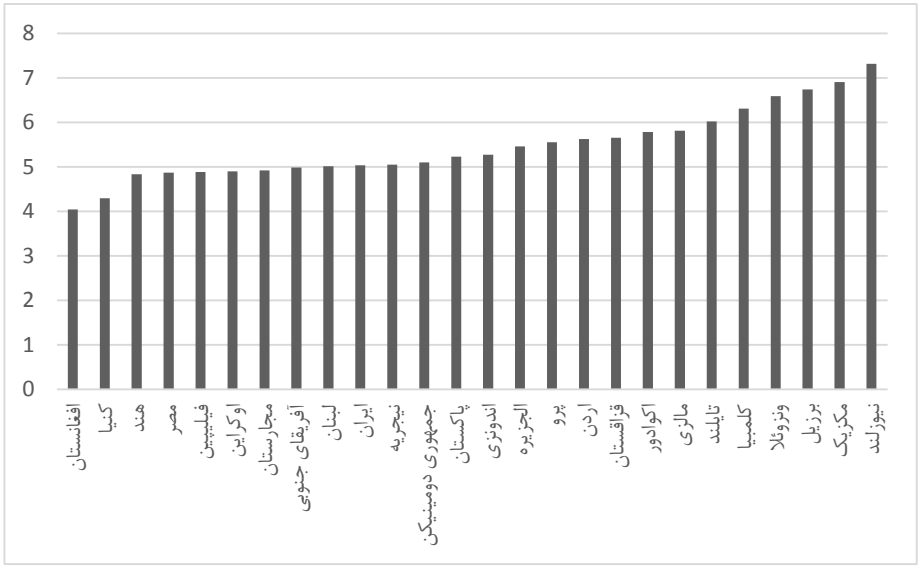
منبع: یافته‌های پژوهش

طبق این جدول (۲)، میانگین شادمانی کشورهای درحال توسعه ، ۵/۴۷ است. با توجه به آن‌که میانگین شادمانی در ایران در دوره ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۳ مقدار ۵/۰۳ بوده، می‌توان اظهار داشت شادمانی در ایران در سطح پایین تری نسبت به متوسط کشورهای تحت بررسی قرار دارد. در بین کشورهای در حال توسعه، بیشترین رتبه شادمانی برای کشور نیوزلند با میانگین ۷/۶۰ و کمترین رتبه شادمانی برای کشور افغانستان با ۳/۵۵ ثبت شده است. میانگین هزینه‌های دولت در کشورهای درحال توسعه، ۲۲/۵۱ درصد است، این درحالی است که میانگین آن در ایران ۱۶/۸۲ می‌باشد. همچنین براساس اطلاعات جدول، میانگین رشد تولید ناخالص داخلی سرانه در کشورهای مورد بررسی ۲/۲۷ درصد می‌باشد که مقدار آن در ایران ۲/۰۷ بوده است. میانگین شاخص‌های بیکاری، تورم و شاخص توسعه انسانی نیز در کشورهای درحال توسعه نمونه به ترتیب ۹/۱۶ درصد، ۵۴/۵۲ درصد و ۰/۶۸ بوده که مقدار آن‌ها در ایران به ترتیب ۱۲/۰۵ درصد، ۲۳/۲۸ درصد و ۰/۷۱ می‌باشد.

نمودارهای (۱) و (۲)، متوسط شادمانی در ۲۶ کشور توسعه یافته و ۲۶ کشور درحال توسعه طی دوره ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۳ را مقایسه می‌کنند.

نمودار۱. متوسط شادمانی در گروه کشورهای توسعه یافته طی دوره ۲۰۱۳-۱۹۹۰

نمودار ۲. متوسط شادمانی در گروه کشورهای درحال توسعه طی دوره ۲۰۱۳-۱۹۹۰

منبع: بانک جهانی شادمانی

تخمین مدل و تحلیل تجربی

با توجه به ماهیت داده‌ها، در ابتدا ترکیبی[1]و یا تلفیقی[2]بودن داده‌ها با اســـتفاده از آزمون F لیمر[3]و سپس از آماره آزمون ها سمن[4]برای تعیین روش‌های اثرات ثابت[5]و یا ت صادفی[6]در تخمین مدل ا ستفاده می‌شود.

آزمون F لیمر

این آزمون که به وسیله آماره‌ی F انجام می‌شود، بیان می‌کند که آیا ضرایب β_0 که همان عرض از مبدأ می‌باشد، برای کشورهای مختلف متفاوت است یا نه؟ در واقع فرضیه صفر همگن بودن کشورهای مورد بررسی را نشان می‌دهد که از این رو رد فرضیه صفر مبین لزوم استفاده از روش داده‌های تلفیقی و عدم رد فرضیه صفر بیانگر لزوم استفاده از روش داده‌های به شکل ترکیبی می‌باشد. نتایج این آزمون در دو گروه از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه در جداول (۳) و (۴) ارایه شده‌اند. طبق اطلاعات این جداول، فرضـــیه صـــفر را در آزمون F لیمر نمی‌توان پذیرفت که بر این اســـاس الگوی داده‌های تحقیق، تلفیقی خواهد بود.

جدول۳. نتایج آزمون F لیمر برای گروه کشورهای توسعه یافته

Redundant Fixed Effects Tests			
Effects Tests	Statistic	d.f.	Prob.
Cross-section F	۴۷/۴۰۱۵۶۸	(۲۵,۱۵۸)	۰/۰۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول۴. نتایج آزمون F لیمر برای گروه کشورهای درحال توسعه

Redundant Fixed Effects Tests			
Effects Tests	Statistic	d.f.	Prob.
Cross-section F	۸۵/۶۹۳۸۲۱	(۲۲,۱۳۴)	۰/۰۰۰۰

منبع یافته‌های پژوهش

آزمون هاسمن

برای تعیین روش تخمین داده‌های تلفیقی به روش اثرات ثابت و یا اثرات تصادفی از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. در این آزمون، رد فرضیه صفر، بیانگر استفاده از روش اثرات ثابت می‌باشد و عدم رد آن بیانگر استفاده از روش اثرات تصادفی در تخمین مدل است. نتایج این آزمون در دو گروه کشورهای توسعه یافته و گروه کشورهای درحال توسعه در جداول (۵) و (۶) آمده است، همان‌طور که ملاحظه می‌گردد، ارزش آزمون (p-value) کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد که به این ترتیب فرضیه رد را نمی‌توان پذیرفت و بنابراین الگوهای پانل به روش اثرات ثابت تخمین زده می‌شوند.

[1] Pool
[2] Panel
[3] F-Limer Test
[4] Hausman Test
[5] Fixed Effects
[6] Random Effects

جدول۵. نتایج آزمون هاسمن برای گروه کشورهای توسعه یافته

Test Summary	Chi-Sq. Statistic	Chi-Sq. d.f.	Prob.
Cross-section random	۳۲/۴۶۲۸۶۱	۵	۰/۰۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول۶. نتایج آزمون هاسمن برای گروه کشورهای درحال توسعه

Test Summary	Chi-Sq. Statistic	Chi-Sq. d.f.	Prob.
Cross-section random	۱۹/۴۹۰۴۵۹	۵	۰/۰۰۱۶

منبع: یافته‌های پژوهش

تحلیل تجربی

به منظور آزمون فرضیه اصلی پژوهش یعنی اثر هزینه‌های دولت بر شادمانی مردم در سطح کشورهای مختلف الگوی پانل به روش اثرات ثابت تخمین زده می‌شود که جداول (۷) و (۸) نتایج حاصل از الگوهای برآوردی را نشان می‌دهند.

جدول ۷. برآورد مدل اثرهزینه‌های دولت بر شادمانی در گروه کشورهای توسعه یافته طی سالهای ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۳

شماره مدل / متغیرهای مدل	مدل (۱)	مدل (۲)	مدل (۳)	مدل (۴)
عرض از مبدأ	۷/۰۱۸۰۷۵ (۴۰/۴۷۲۳۱)	۶/۹۶۹۵۹۱ (۳۷/۵۵۸۵۲)	۶/۹۱۳۴۲۸ (۳۸/۲۷۶۷۱)	۷/۷۰۴۷۲۵ (۱۴/۴۰۸۶۹)
هزینه‌های دولت	-۰/۰۱۱۳۰۱ (-۲/۰۸۹۸۲۳)	-۰/۰۰۹۹۳۰ (-۱/۷۳۶۹۴۳)	۰/۰۰۲۴۵۵ (۰/۴۲۹۹۷۵)	۰/۰۰۲۰۵۰ (۰/۳۶۴۲۱۵)
رشد تولید ناخالص داخلی	—	۰/۴۰۷۸۸۲ (۰/۷۶۹۳۵۰)	۰/۴۸۰۸۴۰ (۰/۹۴۴۴۳۲)	۰/۷۳۳۱۰۷ (۱/۳۸۷۲۲۴)
بیکاری	—	—	-۰/۰۳۵۷۵۰ (-۵/۱۱۵۵۶۴)	-۰/۰۳۴۹۹۵ (-۴/۹۹۹۹۲۴)
تورم	—	—	-۰/۰۲۲۳۰۰ (-۲/۴۶۶۹۶۳)	-۰/۰۲۱۰۵۴ (-۲/۳۵۱۱۳۴)
شاخص توسعه انسانی	—	—	—	-۰/۸۹۶۴۸۲ (-۱/۵۶۶۲۲۲)
R-squared	۰/۹۴۵۴۳۲	۰/۹۴۱۲۹۸	۰/۹۵۰۷۶۴	۰/۹۵۱۵۷۸
F-statistic	۱۰۷/۹۵۲۰	۹۵/۶۱۶۹۰	۱۰۵/۸۷۴۷	۱۰۳/۴۹۹۷

منبع: یافته‌های پژوهش

* اعداد داخل پرانتز، آماره t ضریب برآوردی است.

جدول ۸. برآورد مدل اثرات هزینه‌های دولت بر شادمانی در گروه کشورهای درحال توسعه طی سا-لهای ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۳

شماره مدل / متغیرهای مدل	مدل (۱)	مدل (۲)	مدل (۳)	مدل (۴)
عرض از مبدأ	۵/۵۸۸۳۰۰ (۴۵/۱۱۴۸۶)	۵/۴۹۳۸۸۷ (۴۳/۴۷۲۷۵)	۶/۰۴۳۸۱۱ (۴۰/۰۹۲۵۸)	۶/۶۷۵۱۵۵ (۱۴/۳۲۳۳۴)
هزینه‌های دولت	-۰/۰۰۹۴۷۳ (-۱/۹۱۸۳۱۰)	-۰/۰۰۷۷۵۶ (-۱/۵۷۱۳۹)	-۰/۰۰۳۳۵۸ (-۰/۷۳۷۱۴۳)	-۰/۰۰۳۵۶۱ (-۰/۷۹۸۸۷۲)
رشد تولید ناخالص داخلی	ــــ	۰/۰۱۶۹۸۷ (۲/۷۲۹۳۷۰)	۰/۰۱۴۸۶۶ (۲/۴۸۸۳۷۱)	۰/۰۱۵۶۹۹ (۲/۶۷۳۱۰۴)
بیکاری	ــــ	ــــ	-۰/۰۶۶۰۰۷ (-۳/۹۸۰۱۰۰)	-۰/۰۶۵۲۳۶ (-۳/۸۱۳۴۵۰)
تورم	ــــ	ــــ	-۰/۰۰۸۵۹۲ (-۲/۷۰۱۱۵۷)	-۰/۰۰۸۸۵۱ (-۲/۷۵۱۵۲۸)
شاخص توسعه انسانی	ــــ	ــــ	ــــ	-۰/۹۳۵۵۹۳ (-۱/۴۱۷۵۱۴)
R-squared	۰/۹۳۸۰۰۲	۰/۹۳۹۵۳۶	۰/۹۶۰۷۲۵	۰/۹۶۳۱۵۱
F-statistic	۹۰/۷۷۷۶۴	۸۸/۷۰۰۸۶	۱۲۷/۰۱۲۳	۱۲۹/۷۲۱۴

منبع: یافته‌های پژوهش

* اعداد داخل پرانتز، آماره t ضریب برآوردی است.

طبق نتایج مدل‌های برآوردی علامت هزینه‌های دولت در گروه کشورهای درحال توسعه منفی و در گروه کشورهای توسعه یافته مثبت به دست آمده که از لحاظ آماری معنی‌دار نیست. رشد تولید ناخالص سرانه در کشورهای درحال توسعه دارای اثر مثبت و معنی‌دار بر شادمانی است که این رابطه در کشورهای تو سعه یافته تأیید نمی شود. اثر منفی و معنی‌دار بیکاری و تورم بر شادمانی در هر دو گروه کشورها تأیید شده است. اثر شاخص توسعه انسانی نیز معنی‌دار به دست نیامده است.

در مرحله بعد، با توجه به اثرات متفاوت هزینه‌های دولت بر شادمانی در دو گروه کشورهای تحت بررسی و به منظور رسیدن به نتایج بهتر، اثر هزینه‌های دولت و دیگر متغیرهای توضیحی در چارچوب یک الگوی پانل شامل اطلاعات تمامی کشورها و یک متغیر جدید که معرف اثر متقابل است، بررسی شد؛ این متغیر به صورت حاصل ضرب هزینه‌های دولت در متغیر مجازی (۱ برای کشورهای توسعه یافته و ۰ برای کشورهای درحال توسعه) تعریف شده است تا بر اساس آن اثرات متفاوت هزینه‌های دولت در سطح کشورها مورد ارزیابی قرار گیرد. جدول (۳-۵) نتایج حاصل از تخمین این مدل را نشان می‌دهد.

جدول ۹. برآورد مدل در مقایسه اثر هزینه‌های دولت بر شادمانی در دو گروه از کشورهای تحت بررسی طی سالهای ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۳

شماره مدل / متغیرهای مدل	مدل (۱)	مدل (۲)	مدل (۳)	مدل (۴)
عرض از مبدأ	۶/۳۵۸۱۷۹ (۵۸/۱۶۲۱۸)	۶/۲۶۵۳۰۶ (۵۴/۴۶۳۷۹)	۶/۳۴۸۳۳۲ (۶۰/۱۸۳۸۸)	۷/۲۵۸۱۸۶ (۲۰/۹۳۷۰۷)
هزینه‌های دولت	-۰/۰۰۹۴۷۳ (-۱/۹۱۵۸۰۴)	-۰/۰۰۸۱۶۱ (-۱/۶۵۱۸۵۹)	-۰/۰۰۶۷۳۳ (-۱/۵۷۳۴۳۱)	-۰/۰۰۶۶۶۸ (-۱/۵۷۴۱۸۷)
حاصل ضرب متغیر مجازی در هزینه‌های دولت	-۰/۰۰۱۸۲۸ (-۰/۲۴۹۶۰۵)	۰/۰۰۰۲۶۸ (۰/۰۳۶۱۱۸)	۰/۰۱۵۶۳۵ (۲/۳۶۵۷۲۰)	۰/۰۱۴۲۶۷ (۲/۲۲۶۱۰۶)
رشد تولید ناخالص داخلی سرانه	—	۰/۰۰۹۴۹۰ (۲/۳۵۵۳۳۴)	۰/۰۰۹۲۹۰ (۲/۳۸۳۱۷۷)	۰/۰۱۰۹۸۴ (۲/۸۹۶۶۰۴)
بیکاری	—	—	۰/۰۴۰۵۴۴۸ (۶/۱۲۶۰۱۵)	-۰/۰۳۹۸۱۶ (-۶/۰۲۲۹۳۱)
تورم	—	—	-۰/۰۰۹۹۱۲ (-۳/۲۸۳۵۵۷)	-۰/۰۱۰۲۸۹ (-۳/۳۹۸۰۷۰)
شاخص توسعه انسانی	—	—	—	-۱/۱۳۷۵۱۸ (-۲/۷۱۷۸۰۵)
R-squared	۰/۹۷۱۹۴۰	۰/۹۷۰۶۴۷	۰/۹۷۲۴۳۳	۰/۹۷۴۴۵۱
F-statistic	۲۰۷/۸۲۸۵	۱۹۴/۰۵۶۶	۱۹۷/۶۷۵۵	۲۰۹/۰۶۷۰
Durbin-Watson stat	۱/۵۱۹۲۹۶	۱/۵۱۸۸۸۱	۱/۶۶۳۱۸۱	۱/۷۲۹۷۲۸

منبع: یافته‌های پژوهش

* اعداد داخل پرانتز، آماره t ضریب برآوردی است.

طبق اطلاعات جدول (۹) در بین مدلهای مختلف برآوردی، مدل چهارم از لحاظ شاخص های برازش به‌طور عمومی در وضعیت بهتری قرار دارد که بر این اساس در مرحله تحلیل تجربی، بر نتایج آن تمرکز می‌شود. رشد تولید ناخالص داخلی سرانه دارای اثرات مثبت و معنی‌دار بر شادمانی کشورها است؛ یعنی با رشد تولید ناخالص سرانه که بیانگر درآمد بیشتر است، افراد احساس رضایت و شادمانی بیشتر می‌کنند. اثر بیکاری و تورم در مدل نهایی چهارم همچنان منفی و معنی‌دار به دست آمده که نشان می‌دهد با افزایش بیکاری و تورم، شادمانی مردم به ترتیب با ضرایب ۰/۰۳۹ و ۰/۰۱ در سطح پایین‌تری قرار می‌گیرد. به دنبال بالا رفتن سطح بیکاری، فرصت‌های شغلی از دست می‌رود و و درآمد افراد شاغل در سطح پایین‌تری قرار می‌گیرد. از سوی دیگر بالا رفتن سطح تورم موجب پایین آمدن قدرت خرید مردم می‌شود. در هر دوی این حالات، استانداردهای زندگی و در نتیجه مطلوبیت و رضایت مردم از زندگی در سطح پایین تری قرار می‌گیرد. در مدل برآوردی اثر شاخص توسعه انسانی بر شادمانی همچنان منفی و معنی‌دار به دست آمده است. گرچه ضریب برآوردی اثر هزینه‌های دولت بر شادمانی منفی و بی معنی است؛ امّا ضریب برآوردی متغیر اثر متقابل شامل حاصل ضرب هزینه‌های دولت در متغیر مجازی ۰/۰۱۴ به دست آمده است که در سطح بالایی از لحاظ اماری معنی‌دار است و نشان می‌دهد هزینه‌های دولت در کشورهای توسعه یافته دارای اثر مثبت و معنی‌داری بر شادمانی با ضریب ۰/۰۱۴ نسبت به کشورهای در حال توسعه

است این یافته بیانگر آن است، هزینه‌های دولت در کشورهای توسعه یافته به نحوی انجام می‌شود و یا به حوزه‌هایی تخصیص می‌یابد که شادمانی، نشاط و سرحالی مردم را در پی دارد. این در حالی است که چنین نتیجه‌ای را در مورد کشورهای در حال توسعه نمی‌توان گرفت.

بحث و نتیجه‌گیری

افراد تنها به دنبال حداکثر سازی مطلوبیت نیستند، بلکه به دنبال چیزی فراتر از یک رفاه مادی هستند؛ فعالیت‌های اقتصادی افراد تا زمانی که به افزایش شادمانی کمک کند، ارزشمند است. در این پژوهش با استفاده از الگوی پانل دیتا، اثر هزینه‌های دولت بر شادمانی در دو گروه از کشورها طی سالهای ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۳ مورد بررسی و تحلیل تجربی قرار گرفت. نتایج حاصل از تخمین مدل‌های برآوردی نشان داد اثر هزینه‌های دولت بر شادمانی در کشورهای توسعه یافته مثبت و اثر آن در کشورهای درحال توسعه منفی

است. بیکاری و تورم در هر دو گروه کشورها دارای اثر منفی و معنی‌دار بر شادمانی هستند که این یافته نشان‌دهنده اثر معنی‌دار شرایط اقتصادی بر شادمانی مردم است. در واقع شرایط اقتصادی جامعه بر احساس رضایت مردم از زندگی اثرگذار است.

در مدل نهایی تحقیق اثر متفاوت هزینه‌های دولت بر شادمانی در دو گروه کشورها با در نظر گرفتن متغیر اثر متقابل (شامل حاصل ضرب متغیر مجازی و هزینه‌های دولت) بررسی شد و این نتیجه حاصل شد که هزینه‌های دولت در کشورهای توسعه یافته دارای اثر مثبت و معنی‌داری بر شادمانی مردم نسبت به کشورهای درحال توسعه است. این یافته بر درک بهتر دولت در کشورهای توسعه یافته از اهمیت سرمایه-گذاری بر منابع انسانی تأکید دارد. این نوع سرمایه‌گذاری، مکمل سرمایه‌گذاری فیزیکی است و امکان استفاده بیشتر از سرمایه‌های مادی را فراهم می‌سازد. طبق نظر شولتز، سرحالی، شادمانی مردم و احساس رضایت آن‌ها از زندگی یکی از اجزای توسعه انسانی است که بر اساس نتایج این مقاله، به نظر می‌رسد در کشورهای توسعه یافته مورد توجه دولت‌ها قرار دارد، به نحوی‌که هزینه‌های دولت دارای رابطه مستقیم با شادمانی در این گروه از کشورهاست. شادمانی بیشتر، موجب ارتقاء سطح توسعه انسانی و رشد و توسعه اقتصادی بیشتر در این کشورها شده است.

پیشنهادات

توجه به شادمانی به عنوان عامل توسعه انسانی در سطح سیاست‌گذاری

مشارکت مردم در تعریف شاخص‌های شادمانی ملی و منطقه‌ای

هدف‌گذاری شاخص‌های شادمانی در برنامه‌های توسعه ملی و منطقه‌ای

تمرکز بودجه نهادهای فرهنگی و اجتماعی دارای اقدامات موازی در خزانه دولت و تعریف ردیف بودجه شادمانی در ساختار بودجه دولت

تخصیص منابع لازم از سوی دولت برای تقویت روحیه شادمانی

اعلام بودجه نهادهای فرهنگی در زمینه هزینه‌های شادمانی

منابع فارسی

اسکندری، ج. (۱۳۹۲)، مقایسه اثرات تورم و بیکاری بر شادمانی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه سمنان.

چلبی، م ؛ موسوی، م . (۱۳۸۸)، بررسی جامعه شناختی عوامل مؤثر بر شادمانی در سطوح خرد و کلان، مجله‌ی جامعه شناسی ایران، دوره نهم، (۱ و ۲): ۵۷-۳۴.

ستاری فر، م. (۱۳۷۴)، درآمدی بر سرمایه و توسعه، انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی. لاجوردی، ح؛ عرفانی، ع. (۱۳۹۳)، برآورد میزان شادمانی مردم در مراکز استان‌های کشور ایران، فصلنامه پژوهش در کیفیت، سال دوم، (۴): ۱۳-۶.

محمدزاده، پ؛ اصغرپور، ح؛ منیعی، ا. (۱۳۹۲)، بررسی تأثیر درآمد بر شادی نیروی کار در ایران، مجله تحقیقات اقتصادی، دوره چهل و هشتم، (۱): ۱۵۸-۱۳۹.

میرشاه جعفری، ا؛ عابدی، م؛ دریکوندی، ه. (۱۳۸۱)، شادمانی و عوامل مؤثر بر آن، تازه‌های علوم شناختی، سال چهارم، (۳): ۵۸-۵۰.

Abounoori, E. and Asgarizadeh, D. (2013). Macroeconomic Factors Affecting Happiness, International Journal of Business and Development Studies, 1 (5): 5-22.

Bjørnskov, C., Dreher, A., Fischer, J.A.V., Schnellenbach, J., Gehring, K. (2013). Inequality and Happiness: When Perceived Social Mobility and Economic Reality do not Match, Journal of Economic Behavior and Organization, (91): 75-92.

Blanchflower, D.G., Bell, D.N.F., Montagnoli, A., Moro, M. (2014). The Happiness Trade-off between Unemployment and Inflation, Forthcoming Journal of Money, credit and Banking, 2 (46): 117-141.

Crafts, N. (2002). Britain's Relative Economic Performance 1870-1999, London: Institute for Economic Affairs.

Di Tella, R., Haisken, J., MacCulloch, R. (2007). Happiness Adaptation to Income and to Status in an Individual Panel, Journal of Economic Behavior & Organization, 3 (76): 834-852.

Easterlin, R.A. (1974). Does Economic Growth Improve the Human Lot? Some Empirical Evidence, in Nations and Householda in Economic Growth: Essays in Honor of Moses.

Frey, B.S. and Gallus, J. (2013). Political Economy of Happiness, Applied Economics, 30 (45): 4205-4211.

Gholipour Fereidouni, H., Najdi, Y., Ekhtiari Amiri, R. (2013). Do Governance Factors Matter for Happiness in the MENA Region? International Journal of Social Economics, 12 (40): 1028-1040.

Graham, C. (2005). The Economics of Happiness, World Economics, 3 (6): 41-55.

Johns, H. and Ormerod, P. (2007). Happiness, Economics and Public Policy, Institute for Economic Affairs.

Lajevardi, H., Erfani, A., Samiei, N. (2014). Effects of Inflation and Unemployment on Happiness in the Provincial Centers of Iran, Journal of Applied Environmental and Biological Science, 9 (4): 25-30.

Myers, D.G. (2000). The Funds, Friends, and Faith of Happy People, American Psychologist, 1 (55): 56-67.

Ott, J. (2015). Impact of Size and Quality of Governments on Happiness: Financial Insecurity as a Key-Problem in Market-Democracies, Journal of Happiness Studies, 6 (16): 1639-1647.

Veenhoven, R. (1988). The Utility of Happiness, Social Indictors Research, 4 (20): 333-354.

Veenhoven, R. and Hagerty, M.R. (2003). Wealth and Happiness Revisited Growing National Income does Go with Greater Happiness, Social Indicators Research, (64) 1-27.

مجله علمی پژوهش درمدیریت ومطالعات اجتماعی، شماره ۱۱ ، بهار ۱۳۹۷، ص ۲۰۸-۱۹۲
http://www.jmss.ir

The Different Effect of Government Expenses on Happiness in the Developed and Developing Countries

Majid Maddah

Associate Professor in Economics, Semnan University

(Corresponding Author),

Foruzandeh Sefatian

Master student at the Economics, Semnan University

Abstract

Government expenses are one of the effective factors on happiness that in this research, the effect of government expenses on happiness in both developed and developing countries has been studied empirically. The research method is the regression pattern of panel data over the period 1990 to 2013. In this model, also other explanatory variables including growth in per capita GDP, unemployment, inflation and the Human Development Index as effective factors on happiness have been considered. The results from final estimation model show that government expenses have more positive and significant effect on happiness on developed countries than developing countries. It means that resources allocation in the developed countries lead to more happiness which is an important component of human capital. Unemployment and inflation in both countries have the negative and significant on happiness. Accordingly, increasing inflation and unemployment in countries under study, make that fall people's happiness. These findings reflect the significant effect of economic conditions on the happiness of the people.

Keywords: Happiness, Government Expenses, Developed Countries, Developing Countries, Panel Data Regression Model

JEL Classification: I31, I38, C33.

مجله علمی پژوهش درمدیریت ومطالعات اجتماعی، شماره ۱۱ ، بهار ۱۳۹۷، ص ۲۰۸-۱۹۲
http://www.jmss.ir